

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертаційну роботу Коцунала Олександра Віталійовича
на тему: «Облікове забезпечення фінансового прогнозування на
підприємстві»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»
кандидата економічних наук, доцента Світлани СЕМЕНОВОЇ**

1. Актуальність теми та загальна характеристика роботи.

Облікове забезпечення фінансового прогнозування набуває все більшої актуальності в умовах сучасної економічної нестабільності та глобалізації ринків. Сучасне підприємство повинно швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища, приймаючи стратегічно важливі управлінські рішення. Якісне облікове забезпечення стає ключовим інструментом для збору, обробки та аналізу фінансових даних, що дозволяє передбачити можливі ризики та адаптувати бізнес-процеси до мінливих умов ринку. Завдяки сучасним інформаційним технологіям, інтеграції бухгалтерського обліку з системами фінансового аналізу та прогнозування, підприємства отримують можливість своєчасно коригувати стратегію розвитку, знижуючи негативний вплив зовнішніх та внутрішніх чинників, що особливо актуально для українського бізнесу.

Інтеграція обліку у процес фінансового прогнозування дозволяє ретельно аналізувати поточний фінансовий стан підприємства, а також створювати ефективні моделі прогнозування майбутніх грошових потоків, прибутковості та витрат. Сучасні методи фінансового аналізу, зокрема застосування статистичних та комп'ютерних моделей, вимагають високої точності даних, що надходять із бухгалтерської системи. Відтак, високоякісне облікове забезпечення виступає основою для побудови надійних прогнозів, що допомагає керівництву приймати обґрунтовані рішення щодо інвестування, оптимізації витрат та управління ризиками. Цей підхід сприяє не лише покращенню фінансової стійкості підприємства, але й забезпечує конкурентні

переваги в умовах жорсткої ринкової конкуренції, що підкреслює актуальність та своєчасність дисертаційної роботи Коцупала Олександра Віталійовича.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами дослідження.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Державного торговельно-економічного університету за наступними темами: «Трансформація обліку та звітності в умовах особливого періоду» (номер державної реєстрації 0123U101292); «Імпакт глобальних змін економіки та цифрової трансформації на професійну діяльність бухгалтера» (номер державної реєстрації 0124U003071).

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційна робота Коцупала О.В. є логічно побудованим науковим дослідженням, результати якого належним чином обґрунтовані, що підтверджує їхню достовірність. Завдання дисертації цілком узгоджуються з метою, об'єктом і предметом, та є вирішеними у процесі дослідження. Здобувачем досягнуто основну мету дослідження – розкрито теоретичні засади, удосконалено методологічні положення та розроблено практичні рекомендації щодо облікового забезпечення фінансового прогнозування на підприємстві.

4. Достовірність основних наукових положень, висновків проведених досліджень та одержаних результатів.

Достовірність результатів дисертаційного дослідження, сформульованих висновків і рекомендацій є достатньо обґрунтованою. Проблематика роботи базується на глибокому аналізі сучасних теоретичних підходів та практичних аспектів облікового забезпечення, що сприяють підвищенню якості фінансового прогнозування. Автор спирається на праці вітчизняних та зарубіжних науковців, аналітичні матеріали, нормативно-правові акти, дані Державної

служби статистики України, Національного банку України, інформацію дослідницьких центрів і рейтингових агенцій, звітність компаній. Такий міждисциплінарний підхід сприяв формуванню високої наукової обґрунтованості висновків, що підкреслює практичну значущість запропонованих рекомендацій для підвищення ефективності облікового забезпечення фінансового прогнозування підприємств.

Основні результати дисертаційного дослідження в достатній мірі опубліковано автором у 12 наукових працях, у тому числі 4 наукових статей у фахових виданнях України, 1 публікація у науковому періодичному виданні, включеному до міжнародної наукометричної бази Scopus. Основні положення та результати дослідження доповідались на 7 міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях і отримали позитивну оцінку.

Аналіз дисертаційної роботи, розроблених і представлених у ній наукових положень дозволяє зробити висновок про достатній ступінь їх обґрунтованості згідно встановлених вимог та відповідність дисертації Коцупала О.В. освітньо-науковій програмі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

5. Новизна основних наукових положень, висновків проведених досліджень та одержаних результатів.

Серед найбільш важливих наукових результатів дисертаційної роботи Коцупала О.В. можна виділити наступні.

Автором запропоновано комплексний підхід до створення системи облікового забезпечення фінансового прогнозування, яка інтегрує різні облікові підсистеми з урахуванням макро-, мезо- та мікрофакторів. Така модель дозволяє сформувати актуальну інформаційну базу для підвищення стійкості підприємства в умовах воєнних дій та геополітичної нестабільності. У роботі детально розглянуто понятійний апарат фінансового прогнозування з урахуванням внутрішніх і зовнішніх чинників, а також обґрунтовано роль прогнозування у формуванні бізнес-стратегії та забезпеченні безперервності діяльності (стор. 55-56).

Запропоновано індикатори невизначеності (табл. 1.5, стор. 54), заходи для підвищення надійності прогнозних даних і методику багатосценарного аналізу грошових потоків з урахуванням впливу воєнних ризиків на ставку дисконтування (рис. 2.2, табл. 2.8 і 2.9, стор. 108-115). Крім того, розроблено організаційно-методичні засади управління ризиками (рис. 2.7, стор. 130), які включають їх ідентифікацію, оцінку, реагування та розкриття у фінансовій (дод. К, стор. 293-298) та нефінансовій (дод. С, стор. 313-314) звітності, що сприятиме інтеграції даних про ризики у системи прогнозування та бюджетування.

Запропоновано удосконалення підходів до обліку та управління ризиками підприємств, охоплюючи процеси їхнього виявлення, оцінки, реагування та розкриття у фінансовій звітності. Автор систематизує облікові ідентифікатори ризиків (табл. 2.11, стор. 124-126), визначає статті звітності для їх відображення та пропонує порядок обліку операцій із реагування, що сприятиме інтеграції даних у системи фінансового прогнозування та бюджетування. Запропоновано методичний інструментарій прогнозування на основі сценарного моделювання, який аналізує вплив альтернативних сценаріїв (ескалація конфлікту, втрата територій, припинення воєнних дій) на ключові показники (рис. 3.2, стор. 165). Крім того, розроблено методи ризико-орієнтованого бюджетування та верифікації прогнозної інформації (табл. 3.14, стор. 194) за допомогою аудиторських процедур і предиктивної аналітики (рис. 3.5, стор. 196), що підвищує точність прогнозів й довіру до корпоративної звітності.

Автор пропонує концепцію оцінки об'єктів обліку, яка враховує їхню залежність від майбутніх подій та підкреслює тісний зв'язок між обліком, фінансовим прогнозуванням і бюджетуванням у системі стратегічного управління. Запропонований підхід дозволяє ефективніше інтегрувати ці функції, що забезпечує обґрунтованість управлінських рішень і стабільність підприємства в довгостроковій перспективі. Крім того, автор визначає основні орієнтири для побудови прогнозів, ключові фінансові параметри та індикатори їхньої точності, що сприяють коригуванню стратегій розвитку та адаптації короткострокових планів до змін тактичних завдань. Також запропоновано

методи перевірки релевантності облікової інформації (стор. 115) за критеріями повноти, достовірності та своєчасності, з урахуванням специфічних ризиків воєнного періоду, що сприяє підвищенню точності прогнозів та адаптивному реагуванню на економічну нестабільність.

Дослідження обґрунтовує взаємозв'язок фінансового прогнозування, стратегічного планування та бюджетування, де прогнозування виступає базою для розробки реалістичних планів, стратегічне планування визначає глобальні цілі, а бюджетування розподіляє необхідні ресурси. Автор висвітлює важливість прогнозування для забезпечення безперервності діяльності та збереження капіталу підприємств в умовах невизначеності. Розроблений інструментарій включає прогнозування доходів і витрат, управління ліквідністю, оцінку ризиків та інвестицій, що дозволяє враховувати як внутрішні, так і зовнішні фактори, зокрема сучасні макроекономічні умови, законодавчі зміни та фінансові виклики, що особливо актуально під час кризових ситуацій, таких як пандемії чи військові конфлікти.

6. Практичне значення одержаних результатів.

Поєднання стратегічного управління з прогнозними моделями, орієнтованими на сценарний аналіз, сприяє підвищенню готовності підприємства до ризиків, гнучкості прийняття рішень та забезпеченню його довгострокової фінансової стійкості. Запропоновані у дисертації рекомендації мають як наукове, так і практичне значення для підприємств, адже спрямовані на вдосконалення процесів фінансового прогнозування в умовах високої невизначеності та кризових явищ.

7. Оцінка ідентичності анотації та основних положень дисертації.

Аналіз змісту анотації та основних положень тексту дисертаційної роботи Коцупала О.В. свідчить про їхню повну ідентичність у формулюванні теми, мети, завдань, об'єкту, предмету дослідження, положень новизни, висновків до розділів та загальних висновків. Загалом зміст анотації відтворює інформацію

про методологію дослідження, аргументацію положень, основні ідеї, стиль та виклад тексту. Дисертація повністю відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

8. Структура дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 333 сторінки, з них основний обсяг - 218 сторінок. Робота містить 37 таблиць, 22 рисунки, 24 додатки. Список використаних джерел налічує 352 найменування.

9. Окремі дискусійні питання та зауваження.

Поряд з позитивною оцінкою дисертаційної роботи необхідно вказати на окремі положення дискусійного характеру, які викликають певні зауваження:

1. У першому розділі під час розгляду чинників впливу на припущення про безперервність діяльності (рис. 1.3, стор. 51-52) варто більше деталізувати наведений перелік, зокрема військовими факторами, вказати на їхні особливості і вплив.

2. У другому розділі відомі коефіцієнти, які автор використовує для побудови фінансових прогнозів (табл. 2.1-2.5, стор. 84-93), доцільно було б доповнити власними авторськими показниками, які, наприклад, враховували б галузеві особливості, територіальну належність з урахуванням сучасних реалій ведення бізнесу в Україні в умовах воєнних дій, розміри або види підприємств.

3. Практична реалізація інтеграції функцій обліку і прогнозування може бути ускладнена через специфіку роботи окремих підприємств та зовнішні впливи, що не розглянуті детально у роботі.

4. У третьому розділі доцільно було б проаналізувати особливості облікового забезпечення фінансового прогнозування протягом різних етапів життєвого циклу підприємства.

Разом з тим, висловлені зауваження мають переважно дискусійний

характер і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи Коцупала О.В. Дисертаційна робота «Облікове забезпечення фінансового прогнозування на підприємстві» є завершеною науковою роботою, у якій обґрунтовано та запропоновано теоретико-методичні засади та рекомендації з удосконалення облікового забезпечення фінансового прогнозування на підприємстві.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Коцупала Олександра Віталійовича на тему «Облікове забезпечення фінансового прогнозування на підприємстві» являє собою завершене, самостійно виконане наукове дослідження, у якому отримані нові науково обґрунтовані результати. Наукові положення та висновки, сформульовані у дисертаційній роботі, обґрунтовані та достовірні. Публікації повною мірою розкривають зміст дисертаційної роботи. За складом наукової новизни, рівнем обґрунтованості і достовірності одержаних результатів, їх теоретичною та практичною значущістю дисертація на тему «Облікове забезпечення фінансового прогнозування на підприємстві» відповідає Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44, а її автор Коцупал Олександр Віталійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Рецензент :

доцент кафедри обліку та оподаткування

Державного торговельно-економічного університету

кандидат економічних наук, доцент

Звітлана СЕМЕНОВА

Підпис Звітлани Семенової засвідчую

Зася Начальник відділу кадрів

М. Шевченко